

НАУРЫЗ

Газета издается с 1 мая 1963 года

ГАЗЕТА ВЫХОДИТ НА КАЗАХСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ

ЦЕНА ДОГОВОРНАЯ

№ 14 (4624)
СУББОТА,
1 апреля
2000 года

В РАЙОННОМ АКИМАТЕ

По вопросам предпринимательства

В районном акимате состоялось совещание, на котором были приглашены предприниматели, главы крестьянских хозяйств, руководители и специалисты районного акимата, прокуратуры, РОВД, налогового комитета, СЭС и других служб. В повестке дня значились информация о развитии индивидуального предпринимательства в районе, отчеты председателей Совета предпринимателей и Ассоциации крестьянских хозяйств по итогам работы за 1999 год, информация отдела правовой статистики и информации при прокуратуре района, СЭС. Налоговый комитет подготовил информацию по совершенствованию нормативно-законодательной базы, РОВД – о выполнении Закона РК “О государственном регулировании производства и оборота этилового спирта и алкогольной продукции”. И последним в повестке дня был организационный вопрос, касающийся внесения изменений в состав Совета предпринимателей.

С информацией о состоянии и перспективах развития предпринимательства в районе выступила заместитель акима района К.Н. Балабекова. Анализируя деятельность предпринимателей района, она коснулась проведения областной конференции на тему: “О состоянии и перспективах развития предпринимательства”, которая прошла в феврале в г. Караганда, поделилась информацией о проведенном рейтинге по развитию предпринимательства, согласно которому к первой группе со сравнительно высоким уровнем малого бизнеса отнесены города Караганда, Приозерск, Каражал, Сарань, Жанааркынский и Шетский районы. Во вторую группу со средним уровнем развития малого предпринимательства вошли город Жезказган, Абайский, Осакаровский, Бухар-Жырауский и Нуринаский районы. К третьей группе с относительно низким уровнем развития малого предпринимательства отнесены города Балхаш, Темиртау, Шахтинск, Улытауский, Каркараллинский, Актогайский районы.

К.Н. Балабекова рассказала, что по итогам областной конференции в районном акимате были разработаны мероприятия по реализации поручений акима области, в рамках которых и проводится эта встреча предпринимателей и глав крестьянских хозяйств с представителями местной власти и контролирующими органами. План разработанных мероприятий предусматривал также 4-дневное обучение по курсу “Организация предпринимательской деятельности” в Карагандинском институте предпринимательства и культуры менеджмента, которое успешно прошли 9 предпринимателей и 2 госслужащих района.

Отделом правовой статистики и информации при прокуратуре района выдано 25 предписаний контролирующим органам для проверки СМП. По результатам проверок были наложены штрафы на сумму 82,5 тыс. тенге, по несоблюдению правил розничной торговли алкогольной продукцией выявлено 12 фактов. Право на розничную реализацию вино-водочных изделий имеют 36 магазинов (для сравнения: в Осакаровском районе – 70). Совсем не имеется лицензий в селах Тасеуат (Н. Оспанов), Изенда (Б. Мустафин), Жараспай (Г. Мустафина), Балыктыколь (Н. Намысов), Амантау (Е. Токабеков), Казгородок (К. Досжанов) и селах Тенгизского региона. Земельным комитетом

оформлено 25 пакетов документов госактов на землю для субъектов малого предпринимательства.

Создана комиссия, разработан план мероприятий по решению вопросов погашения задолженности по заработной плате организаций всех форм собственности, составлен график проверок предприятий, имеющих кредиторскую задолженность по выплате заработной платы.

Местными заготовителями и акимами сел разработан план реализации сельскохозяйственных продуктов на рынке “Сары-Арка” в г. Караганда, по которому предоставляется до десяти и более мест (в зависимости от потребности).

В целях стабилизации экономики и увеличения доли бизнеса в приоритетных областях, создания рабочих мест и реальной конкурентной среды разработана региональная программа развития и поддержки малого предпринимательства на 1999-2000 годы. Выполнение программы позволило создать в прошлом году около 1000 рабочих мест, на 2000 год запланировано создание 118 рабочих мест, в т.ч. на действующих предприятиях – 13, в пищеблоках – 5, в перерабатывающей промышленности – 3, за счет индивидуальных предпринимателей – 97.

Исходя из сложившихся рыночных отношений в нашем районе реальная ситуация выглядит следующим образом: функционируют 388 предприятий малого бизнеса (физических и юридических лиц), занимающихся предпринимательской деятельностью с общей численностью 1548 человек, с объемом производства (работ и услуг) – 19,5 млн. тенге. Из общего числа предприятий малого бизнеса предприятий сельского хозяйства – 206, или 52,5 процента, торговли – 157, или 40,2 процента. По числу работающих район занимает 9 место, по числу безработных – 12, по объему произведенной продукции – 5, по показателю удельного веса приоритетных отраслей – 1, по объему платежей на 1 работника – 17. Из общей численности, занимающихся в сфере малого бизнеса, доля женского предпринимательства составляет 42 процента.

На 1 марта платежи в бюджет от субъектов малого бизнеса составили 385 тыс. тенге, подоходный налог с физических лиц, занимающихся предпринимательской деятельностью, составил 188 тыс. тенге, или 65 процентов к плану, сбор за реализацию товаров на рынке – 175 тыс. тенге, или 104,2 процента к плану.

Немало у сельских предпринимателей и серьезных проблем. В частности, они не имеют возможности получить кредит, т.к. не имеют залогового имущества (сельские жилые помещения и земля в залог не берут). Из-за отсутствия средств производства, финансовых средств и сырья нет возможности создавать бизнес-инкубаторы (швейные цеха, надомники, бытовые услуги и т.п.). Нет графика налогов для сельских предпринимателей по отношению к городским из-за отдаленности от города и малого покупательского спроса. Одной из важных проблем является отсутствие закона о личном подсобном хозяйстве, когда почти каждая семья имеет личное подворье, обеспечивает себя пропитанием и тем не менее ее члены не зарабатывают пенсионный стаж.

Сельским предпринимателям необходимо повышать свой профессиональный уровень, лучше

знать свои права, активнее вступать в ассоциации для обобщения сведений о фактах беззакония и решения спорных ситуаций. Положительную роль сыграло бы внедрение третейского суда как одного из рычагов внесудебной защиты бизнеса, ежемесячные встречи, “круглые столы” по вопросам действующего налогового законодательства и взаимных отношений.

Исходя из вышесказанного, К.Н. Балабекова внесла следующие предложения.

1. С 2000 года проводить встречи акима района с предпринимателями 1 раз в квартал.
2. Налоговому комитету пересмотреть коэффициенты по плате налогов с учетом отдаленности от райцентра.
3. В течение года динамически размещать предпринимателей из киосков в стационарные здания.
4. Предпринимателям при расчете с работниками использовать бартерные сделки.
5. Использовать зимний период для обучения сельхозпроизводителей новейшим технологиям выращивания продукции.
6. Использовать территорию рынка “Сары-Арка” (10 мест по 50 тенге).
7. В целях повышения авторитета предпринимателей, их имиджа организовать конкурсы мастеров. Организовать конкурсы “Предприниматель года Нуринаского района”.

На совещании были заслушаны отчеты по итогам работы за 1999 год председателей Совета предпринимателей А.Я. Лужбина и Ассоциации крестьянских хозяйств А. Ш. Ержанова. В частности, А.Я. Лужбин отметил усилия районного акимата по развитию предпринимательства в районе, работу СЭС и комитета по земельным отношениям, рассказал об участии предпринимателей в Балхаше, Караганда, в проведении совместно с отделом образования и акиматами акции “Забота” для детей из малообеспеченных семей. За 1999 год Совет предпринимателей провел 3 жестких совещания, на которых рассматривались заявления предпринимателей связанные с незаконными действиями представителей силовых структур. Была организована встреча предпринимателей с представителями Ассоциации предпринимателей г. Караганда, госстандарта и метрологии, лицензирование субъектов малого бизнеса, занимающихся реализацией алкогольной продукции.

В заключение А.Я. Лужбин выступил с предложением о создании Ассоциации предпринимателей района, в которую бы вошли и крестьянско-фермерские хозяйства, но его инициатива не получила поддержки большинства предпринимателей и глав крестьянских хозяйств, хотя эффективность такой формы сотрудничества подтверждается конкретными результатами ассоциаций, существующих в Осакаровском районе.

На совещании с информацией выступил прокурор Нуринаского района Б.М. Ахметов, зам. начальника налогового комитета Г.С. Муканова, помощник санитарного врача Нуринаской СЭС В.В. Дешко, начальник ОАП Нуринаского РОВД А.Х. Елешев, главный ветеринар районного территориального управления МСХ РК Е. П. Аринов. Были внесены изменения в состав Совета предпринимателей, куда вошли 11 человек.

Л. ГОРДИЕНКО.

ПРАЗДНИК ВЕСЕННЕГО РАВНОДЕНСТВИЯ

Наурыз мейрамы – самый почетный из семи главных праздников, существовавших у народов Востока. Наурыз – это праздник встречи нового года, который начинался в 3 часа ночи 22 марта, в день весеннего равноденствия – астрономического начала весны.

Зародился этот праздник задолго до распространения по Шелковому пути христианства и мусульманства – еще в первых веках новой эры, когда существовало поклонение силам природы. Он ведет свое начало от зороастризма, древней рели-

гии народов, говорящих на языках иранской группы, для которой было характерно почитание четырех стихий Вселенной – воды, огня, земли и воздуха, поклонение родовому богу “тенгри”. Но в Средней Азии и Казахстане не получил распространения особый вариант зороастризма: он был тесно переплетен с местными языческими культами, в частности, с культами огня, рода, предков, животных.

Основанный на солнечном

отличиться сумело каждое отделение. Так, поликлинике лучше других удалось приветствие. Богатый дастархан поликлиники украшал и наибольшее количество блюд – 45, начиная с традиционных – наурыз кюже и бесбармака и заканчивая несколькими видами хлеба, баурсаков, молочных блюд и сладостей, в том числе были блюда русской национальной кухни, татарской, немецкой, грузинской и др. Белоснежные головные уборы, разноцветные национальные костюмы, хлеб-соль, которым было встречено жюри, в сочетании с традиционным шашу, интересная концертная программа – несомненный успех интернационального коллектива поликлиники.

Не менее интересным получился праздник и в СВА. Красиво убранная юрта со старинными предметами домашнего обихода: кадкой для сбивания кумыса, казаном, самоваром, детской колыбелью, сундуками, коврами, конской сбруей и седлом, дерменем передавали своеобразное очарование кочевой жизни.

Почти в каждом отделении члены жюри смогли наблюдать исполнение старинных казахских обрядов. Особенно много обрядов было показано админи-

НАУРЫЗ МЕЙРАМЫ

страницей, в том числе свадебный обряд, “бесік салу”, “түсеу кесер”.

Музыка, песни, танцы, стихи, инсценировка сказки “Лампа Алладина”, слова назидания, пожелания, улыбки, приподнятая атмосфера превратили встречу нового года в коллективную медиков в настоящей прекрасной праздник.

Но лучшим все же стал коллектив администрации районной больницы, а в целом места в конкурсе распределились так: I место было присуждено администрации районной больницы с вручением денежного вознаграждения в 1200 тенге, II место – поликлинике и СВА. Им было вручено по 900 тенге. III место завоевала “Скорая помощь”, которой вручили 500 тенге. И по 300 тенге получили стационар, тубкабинет и инфекционное отделение в качестве поощрительных призов. А на следующий день, 22 марта, медики продолжили празднование Наурыза, представляя на центральной площади райцентра один из национальных центров – республику Закавказья.

Наурыз мейрамы – древний праздник народа величайших гор и бескрайних степей продолжает и сейчас объединять казахов, которые вместе делят на этой земле все радости и невзгоды. Одары нас богатостью, Наурыз!

Л. МАРКОВА.

На снимках: коллектив администрации – победитель конкурса; праздничный дастархан на “Скорой помощи”.

В день равноденствия в традиционном поле Земли наступает равновеликое состояние, гармония света и тьмы, именно поэтому этот день считается днем равенства, днем единения, ведь перед космосом все равны: и мужчины, и женщины, и стар и млад.

Люди любили этот праздник, с нетерпением ожидали прихода равноденствия, когда на смену зиме приходит весна и начинаются переход от холода и темноты. В вечном движении – суть непрерывности бытия, в непрерывности смены времен года люди видели ключ к пониманию гармонии природы, а Наурыз был праздником великой соразмерности, весеннего обновления, поворота к новой жизни.

Древние жители степи поклонялись духам предков, считая, что почитание духов предков приносит счастье и изобилие, помогает сохранению поголовья скота. Поэтому в Наурыз было принято посещать могилы предков, дабы их духи помогли обеспечить плодородие на будущий год. По древним верованиям, в день весеннего равноденствия Добро побеждает зло, поэтому в этот день и весь праздник, продолжавшийся в течение месяца, люди прощали друг друга обиды, заново приобретали друзей, принимали гостей, планировали свою жизнь на предстоящий год, шло примирение народов, племен. Так осуществлялось развитие и углубление единства общества. А знаком изобилия было наличие на каждом дастархане 7 предметов, символизирующих богатство, здоровье, счастье, мир.

С приходом Наурыза старая

календаре, праздник противоречил мусульманской идеологии, берущей свое начало от лунного календаря, поэтому в период насаждения ислама, как и в советское время, когда он причислялся к религиозным праздникам, его пытались запретить, но несмотря на то что он сумел сохраниться как народный праздник. Сейчас Наурыз, вернувшийся к нам в 1992 году, приобрел новые черты и празднуется не только как праздник весеннего обновления, но и как праздник обновления новых человеческих отношений, превратившись из народного праздника в интернациональный. В нем участвуют все народы республик. И все мероприятия направлены на укрепление дружбы народов, создание условий для изучения языков, традиций, обычаев, истории и культуры.

Не стал исключением и Наурыз-2000. Вот как он был отмечен в районной больнице им. М. Масалиной и семейно-врачебной амбулатории п. Киевки.

Здесь накануне праздника был организован конкурс, в котором приняли участие администрация районной больницы совместно с бухгалтерией и методкабинетом, СВА, поликлиника, инфекционное отделение, тубкабинет, станция “Скорая помощь”, стационар. Критерии и условия конкурса были таковы: приветствие – карсы алу, количество блюд, сервировка стола, оформление, обряды и традиции, костюмы, музыкальные номера.

В канун Международного женского дня 8 Марта в Детской музыкальной школе предпраздничная обстановка была особенно волнительной. Для своих мам, сестер, бабушек, а также для всех приглашенных женщин был дан праздничный концерт силами учащихся и преподавателей казахского народного отделения. "Ана-бақыт, ана-күн" – так называлось это музыкально-художественное представление.

Праздник открыл старший состав оркестра казахских народных инструментов (рук. Ж. Сасымов), в исполнении которого прозвучали кюи "Балбырауын" и

На радость мамам

"Бөзінген" В исполнении Назгуль Шолтаевой прозвучала песня "Еркем-ай". А затем ученики 2-го класса Ержан Жумабеков и Ерболат Сулейменов душевно исполнили песню "Әлеулім-ай". Тепло было встречено выступление оркестра учащихся 1 класса, которые исполнили кюи "Қос алқа" и песню "Тепен көк". Аплодисментами было поддержано выступление ансамбля, который исполнил песню "Қарлығаш". А трио первокурсников Гульжан Исаева, Тағат Шолтаев, Сапар Наскенов

сыграли русскую народную песню "Во саду ли, в огороде". И снова выступление оркестра, песни, приветствия...

Перед собравшимися на этом празднике выступили директор Детской музыкальной школы С.М. Елешева, главный бухгалтер райоо Г.К. Биргибаева, завуч КСШ № 2 Ж.Р. Рахимбаева, а также одна из мам – Б. Мухамеджанова.

Все остались довольны: и дети, которые своим выступлением подарили радость всем присутствующим, и родители – за

участие своих детей в концерте, и преподаватели – за то, что смогли организовать и подготовить это праздничное мероприятие.

Аналогично в филиале ДМШ села Балықтықола под руководством преподавателя А. Тусуновой состоялся праздничный концерт, где учащиеся Нуркен и Нурбек Жумажановы, Бейбут Мусабеков, Кинаят Ахметжанов, Болат Кульмагамбетов и Омирбек Оспанов поразовали всех присутствующих своей концертной программой "Асыл әже". Все зрители села были довольны.

Г. ЖУМАБЕКОВА, преподаватель ДМШ по классу домбры.

Ауыл өмірі

Дәстүрлі кездесуден түйген ой

Әр жыл сайын дәл осы тұста ауыл әкімдерінің есебін тыңдап, халықпен кездесу дәстүрі айналған іс. Биылда күллі шаруашылықтарда аудан әкімшілігінің құрамында ең жауапты салалардың басшылары қатыстырылған мұндай кездесулердің өзінің игі нәтижесін беретініне сенімдіміз.

Нұраның батысында, ауданнан жырақта жатқан Дон, Жараспай елді мекендерінде көктемнің көгілдір күндерінің бірінде осындай жиындар өтті. Бұл реткі халық жиынын бір-бірінен бөліп қарауға болмады. Себебі, екеуі де еліне қарай ерлері, жеріне қарай жерлеріміз дегендей қаптардың қақаған аязын, ақпанның ақбұрақ боранын артқа тастап, жаймашуақ күн көзінің көктемдегі жылымығына ешқандай қиналысыз жетті. Бәрі де көктем мерекесі, Аналар мейрамын күшқас жая қарсы алып, боз-балық қалыптарымен өкпеленісіз Ұлы халқымыздың газырлар тоғысын, келе жатқан 2000 жылды асыға күтуде көрінеді.

Құлаңтөпес ауылының әкімі Қуат Зекенұлы мен Жараспай ауылының жас әкімі Гүлмира Мұстафақызының өткен 1999 жылғы атқарған істерінің есебін тыңдады. Яғни жиналған ауыл тұрғындарының алдында ашық екі бетіне-бет, сұрақ-жауап ретінде өткен бұл кездесудің ерекшелігі сол – бүгінгі нарықтың қиын-қыстау кезеңінде жариялықтың жарқын талабы көрініс берді. Халық жиналысына қатысқан Нұра ауданы әкімінің орынбасарлары Қошеғұлов Б.Б., Есмағанбетова Ә.К. және аудандық әлеуметтік қорғау, білім бөлімдерінің басшысы Құрманов С.Ә., Жумабеков С.С., мемлекеттік зейнетақы тағайындау орнының аудандағы филиалының төрайымы Сатенова З.Т., ішкі істер бөлімі бастығының орынбасары Балабеков Е.Т., аудандық аурухананың бас дәрігері Еспаев Б.О. ауыл тұрғындарының сұрақтарына толық жауап берді, кейбір өтініштерді және мәселелерді қолма-қол шешті. Қазір село тұрғындарының бас қосып тоғысып, бір шаңыраққа жиналатын жері осы ауыл әкімшілігі десек, аты таудай ақшасы жоқ мөрі бар олардың еңбегі абзал. Құлаңтөпес пен Жараспай әкімдерінің қат-қабат шаруаны тек ауызбен атқарып, сыртынан ұжым атандырып "бір қазаннан дәм татып, бір жағадан бас шығарып отырғаны" әрине мақтауға тұрарлық, рахмет айтарлық шаруа. Бұл екі рет елді мекеннің ежелден осы қара Нұраның көзі мен құлағы болып келгені белгілі. Онда екі бірдей халық қалаулысы, ауылдың атпал азаматтарының ел бастап отырғаны да береке мен бірліктің жарасым табуына мұрындық болуда.

Іскер басшы, ұлағатты ұйымдастырушылар атанған Жараспайлық Сейілхан Оспанбайұлының – облыстық, Дондық Дәулеткелді Сыздықұлының – аудандық депутатқа бірауыздан сайлануы көк азаматтың осы екі ауылдың кешегісі, бүгінгі мен болашағы жолындағы қажырлы еңбектерінің орынды өлшемі болса керек. Екі ауыл да басқандан көш ілгері, Ұлы жібек жолының сілемінде бөлінбей, жарылуы топтасып, тұрмысы құрай өзара жарасым табуда. Олар сайлаушылар аманатын осылайша өтеуде көрінеді. Мұндай туған жерінің басшыларымен бірлесіп күзмет жасап жатқан екі әкім Қуат пен Гүлмираның ауыз толтырып айтар еңбегі де баршылық. Өйткені, Секен мен Дәкен екі әкімнің сұранысы бойынша қолдарынан келген бар көмегін ешқашан аяп көрген емес. Олар кім

не тындыруда, жағдайы қалай, не қажет екенін толығынан зерттей отырып қол ұшын беруден тартынбайды. Жыл бойы қанша мереке болады, сонша рет ұйымдастыру мәселесіне зер салу арқылы сый-сыяпат, көмек-қаражаттың ретімен берілетінін көпшілік арасында таныстырды. Әрі мұндай қайырымдылықтың күәгерлері алғыстарын білдірді.

Тоғыз жүзге тарта адам тұрады. 99 зейнеткер, 4 соғыс ардагері, 18 мүгедек бар. Еңбек жасындағы 350 адамның 215-і жұмыста, 203 отбасының 185-і мал ұстайды. 18-і малсыз отыр. Сегіз жеке меншік шаруашылықтар бар. Өткен жыл жайлы болды. Жоғары түсім алдық. Тіршіліктің көзі астықтан болды. Жем-шөп те жеткілікті алынды. Мал дін аман, күйлі шықты. Рахметов Жәнібек, Екендіров Бақыт, Мыңбаев, Төлендинов, Смағұлов, Мадияров, Шурин т.б. шағын кәсіпкерлер өздерінің хал-қадірінше қимылдап, кейбірі патентпен істейді. "Көп біріксе, көл емес пе". Бәрінің де еңбегі тек Дондық ауыл еңбеккерлері үшін десек, мұндағы жағдайдың бір қалыпты ырғақты болуы, көпшіліктің арасында құралуда. Білек сыбана еңбек еткен 60 механизмдердің еңбекке деген білек күштерінің өзі сөзімізді тіптен растай түседі. Жана жылға Сыздық Дәулеткелдінің бір өзі сыйлыққа 40 балаға 25 мың теңге бөлсе, Наурызға – 15 отбасының арнайысына мың теңге тұратын 10 килограмнан ет берді. Жәніс күнінде соғыс, тұл ардагерлеріне 31500 теңге, қарттар күнінде 46 адамға үн таратып. Тағы да тұрмысы төмен отбасыларына деп 10850 теңге көмек берілуі, әрине, жақсылықтың белгісі. Шаруашылықтың барлығы 203206 теңге бөлуі және аудандық әлеуметтік қорғау бөліміне Қызыл Крест қоғамынан келген 17880 теңгенің қосымша дүркін-дүркін берілуі екінің бірін қолынан келе бермейтін іс. Бұл баршылықтың белгісі десек, жоғарыда аталған 8 шағын кәсіпкерлер де қушырып қарап отырмай, барымен базар болып көмектесуі керектің, – деді Қуат Зекенұлы сөз реті келгенде.

Ауыл тазалығы, тәртібі мен тыныштығына зер салып, тынымсыз еңбек ететін полициялық участок өкілінің жоқтығы қын-жылтады. Қоршаған ортаны қорғау, көшкен үйлердің орнын тазалау тым қанағатсыз. Табиғатты аялау, экологиядан сақтану, басты міндетіміз. Қара суларды таза ұстамақ, сор тартып кетеді де, денсаулыққа зиянды болады. Сондықтан бақылауды күшейту туралы 8 адамға ескерту жасалды, бірақ тұрақты бақылауының адамның болуы шартты іс – деді. – Заңға қайшылық, ұсақ бузақылық бар. Тыныштық бұзушылық, мастар, техниканы дұрыс қоймау, қатарлы қайшылықтары үшін 42 адамға әкімшілік шарасын қолдандық. Ауыз су өте қиын болғанды. Үлкендеріміздің бастауында құдықтар қазылды. Жеке меншік жылқылар, таңбаланды. Әкімге келмейтін жан болмайды. Шамамызша қол ұшын беру міндетіміз. Қаржы жоқ, құралқан болсақ та, шешуде тырысамыз, – деп өзінің есебін жасаған Дондық тәжірибелі әкім Қуат Зекенұлы сөз кезегін ауыл тұрғындарына берді. Және ауданнан келген жауаптылардан ауыз екі тілейтін, сұрайтын мәселелер болса ашық жауап берілетінін, тіпті мүмкін болса осы аралдан шешілетінін білдірді.

Олар мынадай сұрақтар қойды: – Жоғарыда аталған әртүрлі көмектердің кімдерге, қандай мөлшерде берілетінін сұрады. Автобус қатынасы үзілді. Шал-

ғайда жатырмыз, болмағанда жұмысына бір рет автобус жүрсе жой, төбеміз көкке жеткендей болар едік – десті.

– Көмек жатқанды бірнеше адамдарға ғана беріледі. Үйде отырмыз. 5 балам бар. Төртеуі мектепте оқиды. Өсіп-өніп кеткен, өзі тамақ тауып жейтін тоғыз балаға берген қандай, біз сияқты аузын ашыса өзіміз салатын бес балаға көмек берген қандай – деген Досқенова Алманың сөзінен соң, сөз жалғасты. – Су мәселесін шешу керек. Жұқпалы дерт тек малдан емес, судан да екенін ұққанымыз жөн. Жедел жәрдем машинасы, дәрі-дәрмек жоқ болғанда күніміз не болмақ? (Төкебаев).

– Пайымыз қайда? Өткен жылдың жалақыларын алғамыз жоқ. 18-20 жас арасындағы балаларымыз үйде отыр. Зейнетақымызға ғана телміруде. Тамақ әперейін бе, киім әперейін бе, жарыққа төлейін бе? (Жетпісбек Ө.).

– Меншікті құлдар бар. Бағаны өздері біледі. Әкімнің қожалығы жүре ме?, қанттың қилысы 80 теңге. Кім тексереді? Бір емес, одан да көп жасырын дүкендер бар.

– Неміс тілі сабағының орнына – араб тілін үйретсек деймін (ата-ана).

– Құлмен күресінде жатқан жүнді өңдейтін ауданнан бір мекеме неге ашылмаққа?

– Мал дәрігері баса көктеп келіп малымызды егіп кетеді. Көбісі ауру, құртыңдар – дейді. Сауып отырған жалғыз сиырды қалай жоғалтарсыз?

Бұл жоғарыда айтылған пікір-талабын сұрап, жауап беруге уәде берген әлгі ауыл тұрғындарының көкейтесті сұрақтары десек, оған жерінде шешіп, "мә саған" деген ештеміні байқамалдық. Бірақ, ауызша түсініктемелер берілді.

Осыдан кейін мектеп директоры Қанафин Ерсайын Дүйсекулы, жарықтың жарнасын жинаушы Сәулетай Бекішқызы, ауыл дәрігері Жұртболова Майра, қысқа болса да нұсқасыз айтқан мал маманы Қалдыров Есболлар сөз алды.

– 240 балалы Дон мектебі 26 мұғаліммен еш алаңсыз білім негізін қалауда. Қазір мектепке дейінгі сыныпқа 30 бала тіркелді. 165 бала тамақтанып, тамақ бағасы ата-анасының жалақысынан ұсталынады. 6 комплект сынып бар. Ауданмен факс байланысын жасау көзде-луде. Компьютерді ақылы ойын ретінде пайдалануға бел буаудымыз. Спорт дамыды. Жұқпалы ауруларға қарсы жұмыс жүргізілуде. Ұлдары – трактордан, қыздарыға-сауда мамандығы үйретілуде. Ата-аналар ерекше көмектесті, 36 мың теңге жинап берді. Қиын балалар жоқ. Мүғалімдер фонды құрылды. Қайырымдылық акциясы бар. Су мәселесін шештік. Ұстаз, оқушылар бірлесіп құдық қазып алдық. Шаруашылықсыз күн жоқ. Шаруашылық балаларды ештеңеден мұқтаждық көрсетпейді. Жарыққа төлейді, дәнекерлеу жұмысын атқарады, көлік те береді. Биыл жарты тонна тұқым бермек. Қартоп саламыз. Түсім болса бәрі болады, – деді мектеп директоры.

Қазіргі кезде бірінші байлық – денсаулық, екінші байлық – жарық жүйесі, яғни тіршіліктің тірегін айналғаны сөзіміз. Бұл салада қандай қиыншылық болса да аудан басшыларының қажырлы еңбегі соңғы жылдары халықтың қалтқысыз құрметіне бөленіп әр жаңауа жарық жарқырап тұрды. Жеке меншікке сатылып біртүпін қарызың болса, түбіннен қиып тастап төлегенше, мизбақпай қарап отыратын жеке меншік жүйесіне сәуірден бастап өтетінін тұтынушыларға түсіндіре кетсек артық болмас. Ол үшін әрбір отбасы түсіпген тұрғыда жарнамызды төлеп, ба-

сқаны жарқырап тұрған жарығын өшірмеуге тырысайық. Дон шаруашылығының жарық жүйесі саласына есеп жасаған Рахметова Сәулетай Бекішқызы былай деді: – Жаңа газдың басы болған 2000 жылы бұл шаруашылықтың 807531 теңгеге қарыздар болып отырғаны өкінішті. Зейнетақы келсе екен деп тілейміз. Өздеріне де жетпейді. Үш жылдан бері жалақы жоқ. Ұрлық көп, күндіз – түні жүреміз. Қазір бір киловатт жарықтың құны 4 теңге болуына байланысты қаптардан бастап қайта есептеудіміз, – деді ол.

Аудан әкімінің орынбасары Қошеғұлов Б.Б. бұл мәселеге былайша толықтыру берді:

– Аудан көлемінде 23 миллион теңге жарыққа төленетін қарызбен отырмыз. Тек халықтың берешегі бұл. Қарызды ақтмен ғана жаба аламыз. Пенсия ғана, жалақы жоқ. Осы шаруашылықта істейтін адамдарға Д.Сыздықұлы қаржы аударалды. Жарық-өмір. Көшкешендермен есептесу керек. Арендаторларға төлеу керек. Ай сайынғы нақты қарызды есептеп отыру керек. Мұнда 30782 теңге екен. Бірінші сәуірден жарықты тек ғана сапты аласыздар – деп түсіндірді. Бұдан алдыңғы қарызды өтеп несиесіз беру жана жүйенің басты шарты екенін ұққан жөн.

Енді манағы бірінші байлық – денсаулық саласына келер болсақ, осындағы аға дәрігер Жұртболова Майраның сөзін тыңдадық та, оған аудандық бас дәрігердің жауабын "қызым саған айтамын, келінім сен тыңда" деген сөз рәсімі ретінде жазалық.

– Қолымда дәнеке жоқ. Шприц те жоқ. Осында 1057 адам бар. Бірақ 23 теңгеден қаржы бөлінген. Айына бір рет 24311 теңге түседі. Жалақы 10722 теңге, 36 пайызы салыққа кетеді. Қалғаны үш адамның жалақысы. Ал жана жылдан бері бізге қаржы бөлінген емес. Көмір, жөндеу т.т. әлгі аз ақша неге жетеді? – деді ауыл дәрігері. – Қазір әйелдер үйге босанады. Былтыр – 9, биыл – 3 әйел босанды. Өзім көмектестім. Жұмыс орнымыз өртегіп кетті. 7 жыл тонып отырдық. Былтыр жөндеуіс те болмады. Жалпы жұмыс істейтін мүмкіндік шамалы, – деді Майра. Ауданның бас дәрігері былай деді: – Бұл отбасылық амбулаториялық аурухана болып, Дон, Жараспай, Киевский үшеуі жеке құрылған, өз еселері өзінде. Менің ешқандай құқым жүрмейді. Жалпы біздің медицинаға ешқандай қаржы биыл бөлінген жоқ. Орталығы Киевскийде. Бұрынғы жылдарғы қарызға көмірге аздап төледі. Жөндеуге т.б. әлгі аз ақша қалай жетеді – деді ол да.

Біздің ескілеу жөндеу тілегіміз жедел жәрдем машинасы баруына біреу бар. Мұнда ұстау қиын, запас бензинге қайдан қаржы табылсын. Үкімет денсаулық саласын тағыла реформалауда. Манағы 23 теңгені әр адам басына 34 болдырып, емдеуге ақша бөліп, бүкіл ауруханаларды ауданға шоғырландыру көзделеді. Бұл жұмыс арала болмақ. Қиыншылық дәрігерден емес, қаржыдан екені мәлім. Бәріні айт та бірін айт, ел іші болған соң мұндай мұқтаждықтар болатыны рас. Құр қол әкімді, қиын заманда жарғақ құлағы жастыққа тимей осылардың күн көрісін қанымдасам деуші шаруашылық бастығын жамандаудан аулақпыз. Демек, шү дегенге – қамшы артық қой, еске салып ескертсе деген ниетпен халықтың үнін ұнғағар арқылы аудан әкімі Құсайынов Д.М. назарына ұсынудың реті келді. Біз сол үшінде тілшіміз де.

Осыдан кейін осы бір Дон атты ауылдың ыстығы мен суығына бір кісідей қызмет жасап жүрген Сыздықов Дәулеткелді

Сыздықұлына қорытынды сөз берілді. Халықтың қалаулысы, алқалы ауылдың төрағасы атанған ол сөзін мақалмен бастады.

Рас, қалайда өзіміз 13 жыл бірге сырмыз болып, Донды бірлесіп бастап келе жатқан ауыл әкімі Қуат Зекенұлы екеуінің осы отырған ауылдастары арасындағы беделдері де мол екенін аңғардық. Манадан өкпе-назарын, бағашылықтарын есе қайыру емес, ескерту ниетінде білдірген олар енді рахметтерін айтуға бет бұрды. – Былтыр егін молшылығы болды. Бар тапқанымызбен бұрынғы қордаланып қалған қарыздың бетін қайтардық. Тұқым дайын, 12 мың гектар аланға тұқым себеміз. Жер жақсы. Қар басып кетті. Судан сақтасын. Шегірткемен күресуіміз керек. Ол жұмыртқалайды. Қыс жұмсақ өтті. Тіріліп кетсе қауіпті. Шегірткені құрту керек. Жұмыс көп. Тазалық, бүкіл нәрсені өзіміз реттейміз. Шөп, жем бар. Қазір қорда шөп тұр. Көмектесеміз, көмектесіп те отырмыз. Жалақы да төленеді. Аға дәрігеріміз Жұртболова Майра маған өтініш айтқан емес. Ауруханаға, халықтың денсаулығына неге көмектеспесек?!

Дондағы болған жиналыста жана 2000 жылды еске ала отырып, қимыл жасайтын осындай пікірлердің айтылуы алдағы іске бағыт сілтеді. Ауданнан барған басшылар да өздеріне қойылған сұрақтарға егжей-тегжейлі жауап берді.

Осыдан кейін Жараспай ауылында өткен жиыннан сөз қозғар болсақ, әуелі жас әкім Гүлмира Мұстафинаның жасаған қысқа хабарламасына тоқталып өтелік:

– Ұлы Отан соғысына қатысқан екі адам, 9 еңбек ардагерлері, екі Афғанстан соғысына қатысқан, 8 қоныстанушы, 33 мүгедек азаматтар, 12 Батыр ана, жиырма көп балалы аналар, төрт жағдайсыз отбасы бар, әрі 18-ге дейінгі балалары барлығы былтырғы жылдың сәуір айынан мемлекеттік жәрдемақы жеңілдігін алды. Жұмыссыздар саны көп. Біреуде жұмыста жоқ бес жануар бар. Оларды көктемде қоғамдық жұмысқа тартуды жөн көріп отырмыз. Ауылымыздағы "Жараспай" атты үлкен ауылшаруашылық серіктестігіміз, 145 адамды жұмыспен қамтамасыз етіп отыр. Және "Сенім", "Мерей", "Береке" жеке меншік шаруашылықтар бар. Біз үшін 1999 жыл ең жақсы жылдан бірі болды. Егін жақсы шықты. Біздің ауылдағы басты мәселелер-жағдайы төмен отбасыларың әлеуметтік қорғау мәселесі болуда, оған ауыл шаруашылықтары қатысады, әсіресе материалдық көмек жағынан ТОО "Жараспай" былтырғы жылы 277000 теңгенің көмегін көрсетті. Мектепке сазды аппаратура, видео-камера, фотоаппарат алуға көмектесті. Жана мыңжылдықты қарсы алу рәсіміне 12 мың теңге мен 12 қап үн берді. Наурыз мейрамына да толық қаражат бөлі. Ауылда он жағдайсыз отбасы тұрады, оларға мекемелерміздің сайын тұрақты көмектесуді. Былтырғы жылы қарттар күніне тағы осы ТОО "Жараспай" 60 адамға қарттар мен мүгедектерге арнап 100 мың теңге бөлі. Ал "Сенім" шаруашылығы 93580 теңге бөліп, дәл сол күні салтанатты жиналыс өткізді, әрі концерт қойып, түскі ас берді – деді ауыл әкімі Гүлмира Мұстафақызы. Жеті жыл шаруашылық әкімшілігінде хатшы болып істеген ауылдың қыр-сырын әбден білетін жас келішпек жастық жалынмен жарқылап ақжарқын мінсізімен-ақ қолшылықты өзіне баурап алған. Өйткені бұл күнгі жиында жұрт

оған ілтифат көрсетті. – Биыл жақсы жыл болатынына мен сенемін. 156 оқырманы бар кітапханамыз бар. Осы мүмкіндікті пайдалана отырып, аналар атынан Есмағамбетов Арарат, Иманбекова Қаламқас, ауыл тұрғыны Айтқенов Жанат, Сарсекеев Мерзаттарға көмектері үшін алғыс айтқымыз келеді. Жана жыл, аналар мерекесі ойдағыдай өтті. Алда келе жатқан Наурыз, Жәніс 55 жылдығы мерекелеріне дайындалып жатырмыз, – деді ол.

Құқық қорғау ісіне тоқталсам, участок өкілі қазір білім жетілдіру курсына кеткен. Бізде прописсаға отырмаған 48 адам бар. Былтырдан бері 20 әкімшілік іс қаралды. Мектепте 291 оқушы оқиды, 36 мұғалім бар, олар оқушыларға сапалы білім, саналы тәрбие беруде. Ал ауыл ауруханасына келсек, меңгеруші медбике екеуде халыққа қалтқысыз еңбек етеді. Қиыншылыққа қарамастан ауруларды емдеуде. Біздегі ең басты мәселе – жарық жүйесі. Ауылдағы 220 отбасының 18-і ақшасын төлей алмағандықтан жарық жүйесінен кесіп тасталды. Бағаның көтерілгеніне әлі үйренбей отырған ауылдастармен келісе отырып, ақпанның аяғында әйтеуір 98 мың теңге жинадық. Бір отбасы 50 квт жарық тұтынатын мүмкіндігі болса тұра, олар орта есеппен 350 квт жағып қояды. Сонда бізде айына да 75 мың киловатт шығын кетеді. Оның 10-15 мыңын біз төлесек, қалғандары қарыз болып жазыла береді. Бізде контролер жалғыз, өзгі үлгермейді, қазір тоқты барлық үй ұрлайды десем артық емес. Ең манызды шаруалардың бірі мал бағу мәселесі, – дейді ауыл әкімі. – Малшылар келісім бойынша бағуда. Бағу бағасы өткен жылғымен бірдей. Биыл екі табын шығалды. Ауыл тұрғындары көктемгі тазалыққа шыға бастады. Ауылымыздың көркейіп, таза тұруы біздің қолымызда. Тағы бір мәселе, қанғыбас иттерді қанша атсақ та көбейіп болмауы, осыған орай әрбір адам ит ұстамақ бұрын, асырай ала ма, жоқ па соған бекем болуы шартты демеуіміз. Әкімшіліктің жұмысы да бастан асала. Әртүрлі анықтамадан бастап, төлқұжатқа дейін жазамыз. Тізімделу, некеге тұру, жана туған нәрестелерді тіркеу т.т. Сондай-ақ қолқтен, жерден, мүліктен, сауда саттықтан салық жинау, әскери есеп те біздің басты шаруамыз. Ауылдағы 220 үйдің 38-інде мал тұяғы жоғы алаңдатыды. Қазіргі кезде жұмыссыз болса да мал ұстау қажет. Бізде көлік жағы қиын, екі бөлімшесіз бар, оларға баршылық қызмет жасау оңай емес. Шешімін табатын мәселелер көп. Оның ішінде әр адамның жұмысы болсын деп тілеймін, – деді Гүлмира ағынан жарылып.

Осыдан кейін мектеп директоры Ыдырысов Файнолла Сұлтанұлы, жарық жүйесінің қызметкері Сәулетай Бекішқызы өз жұмыстарына тоқталды. Жиналған жұрт өздерінің бүгінгі тұрмысына тұбәнұмдық сезім білдірді. Облыстық депутатымыз, Жараспай шаруашылығының төрағасы Қошеғұлов Сейілхан Оспанбайұлы қорытынды сөз сойілеп, алда Жараспай ауылының жағдайы ортаймайтынына сендірді. Биыл егін жем-шөптің өткендегідей молшылығы болса төрағаның сөзі дәлелді болатыны даусыз. Ләйім солай болғай. Сөз соңында Дон және Жараспайлық ауыл еңбеккерлеріне тек жақсылық, игілікті еңбек ғана тілейміз.

КАТЕРЛІ ДЕРТ

Туберкулез – адамзатқа ертеден таныс аурулардың бірі. Ол ежелгі Египет заманынан бері белгілі. Әлемдік өркениет тарихында туберкулез ең қауіпті аурулардың қатарында болды. Бүгіндері туберкулез ауруынан жыл сайын үш миллионға жуық адам өледі, бұл көрсеткіш СПИД, малярия және тропикалық инфекция ауруларының қосынды көрсеткіштерінен көп. Әлем жұртшылығы бұл ауруға қарсы күресте қолда бар мүмкіндіктердің барлығын қолдануды үйренбесе, жағдай одан сайын нашарлай берері анық. Соңғы жылдары бұл әлемдік қатерден құтылу мүмкіндігі тауып отыр. 1944 жылдан бері туберкулезге қарсы дәрінің өте тиімді 5 түрі жасалып шығарылды. 1977 жылы Танзания мемлекетінде жасалған тәжірибеге қарағанда, туберкулезге қарсы күрестегі жанада күрделі түрде бұл ауруды тіпті өте кедей деген елдің өзінде жеңуге болатындығын дәлелдеді. 1993 жылы дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы бүкіл әлемде туберкулез бойынша төтенше жағдай жариялады және осы өсіп отырған қатерге қарсы бірлесу күрес жүргізуге шақырды.

ТУБЕРКУЛЕЗБЕН КҮРЕСЕЙІК

Туберкулез дегеніміз не? Туберкулез – туберкулез микробактериясы арқылы жұғатын өте қауіпті ауру. Көбіне туберкулез өкпеге зиян келтіріп, өкпе туберкулезін қоздырады. Ағзаның қорғаныс жүйесі ауруға қарсы күрескеннен, оның өкпедегі туберкулез инфекциясын толығымен жойып жіберуге шамасы жете бермейді. Туберкулез омыртқа жотасына, сүйекке, буына, лимфалық жүйесіне зиян келтіреді, басқаша айтқанда, бұл инфекция ағзаның барлық бөлшегіне кіріп кете береді.

Туберкулез қалай таралады? Туберкулез ауру адамнан сау адамға жұғалды, бірақ жандықтардың шаққанынан немесе қан күйі кезінде, су арқылы таралады. СПИД-тен айырмашылығы – туберкулез тығыз араласу нәтижесінде жөтелген, түшкірген кезде ауа арқылы таралады. Ауруды өкпе туберкулезімен ауырғандар ғана жұқтыра алады. Ауру адам жөтелгенде, түшкіргенде, сөйлескенде, ән айтқанда немесе қақырғанда туберкулез микробактериялары ауаға таралады. Бұл микробактериялар ұзақ уақыт бойы ауада қалқып тұрып қалады да, оны жұтқан адамдарға жұғалды.

Туберкулез сізге қалай жұғуы мүмкін? Сіз ауру адам жөтелген ауаны жұту арқылы туберкулезді жұқтыруыңыз мүмкін. Аурумен ұзақ араласу кезінде жұқтыру жиі кездескеннен, туберкулез бактериясын бір рет қана жұтудың өзі ауруды қоздыруы ықтимал, қауіп-қатер көбіне аурудың отбасына, қызметестеріне, дос-жарандарына төнеді. Жер бетіндегі халықтың үштен бірі – 2 миллиардқа жуық адам-туберкулезді жұқтырған. Жер бетінде секунд сайын ол бір адамға жұғалды.

Инфекция жұқтырған адамның бәрі ауыра бермейді. Инфекция жұқтырған адамдардың көпшілігі ағзаның имундық немесе қорғаныс жүйесі арқасында туберкулез ауруына қарсы тұра алады. Инфекция жұқтырған адамдардың 5-10 пайызы ғана ауыруы мүмкін, олардың бірінің ауруға шалдығып, бірінің одан аман қалу себебін ғалымдар осы күнге дейін дәл анықтай алмай келеді. Дегенмен туберкулез ауруына шалдығу қауіп ағзаларының қорғаныс жүйесі әлсіз адамдарда көбірек болатындығы анық. Мысалы, үнемі жартылай аш жүретін адамдар басқаларға қарағанда туберкулезді жиі де жылдам жұқтырып алады.

Туберкулез белгілері: туберкулез белгілеріне мыналар жатады: жөтел, салмақ жоғалту, кеуденің ауруы, тұрақты көтермелі дене қызымы, түнгі терлеу. Айтпақшы қақырық, қан аралас жөтел қысуы мүмкін. Егер уақытылы емделмесе, мұндай аурудың 50 пайыздайы 5 жыл ішінде өліп кетуге, ал қалғандары өмір бойы мүгедек болып қалуы мүмкін. Егер Сіз осындай белгілерді байқасаңыз, тез арада дәрігерге көрініңіз, немесе медициналық мекемеге қаралыңыз.

Туберкулезге тексерілу Сіздің бойыңызда жұқпалы туберкулездің бар-жоғын анықтау үшін жөтелген кезде бөлініп шыққан қақырығыңызды микроскоп арқылы тексеру қажет. Мұндай бақылауды әртүрлі уақытта кемінде үш рет жасау керек. Егер қақырығыңыздан туберкулез микробактериясы табылса, онда Сіздің ауруға шалдыққаныңыз және оны қоршаған ортаңызға жұқтыруыңыз мүмкін. Ал егер микробактерия табылмаса, онда туберкулездің басқа белгілерінің бар-жоғын анықтау үшін Сізге қақырық егісін жүргізуі немесе өкпенің рентген сәулесінен өткізуі керек. Туберкулезді емдеу ұзақ мерзімге созылады, бірақ оны үнемі ауруханада өткізу шарт емес. Емдеудің жана тәсілі бойынша дәрігер Сізге келіп дәрілерді қабылдауыңызды тексеріп, емнің үзілмеуін қадағалап отырады. Емдеудің бұл жаңа стратегиясын DOTS деп атайды, ағылшын тілінен аударғанда медицина қызметкерінің тік бақылауымен қысқа мерзімді химиятерапия жүргізу деген мағынаны береді. Жұқпалы ауруларды DOTS жүйесі емдеу-келесі ғасырда емге бағынбайтын туберкулез ауруының таралуын тоқтататын жалғыз ғана тиімді жол.

С. ШАХМАНОВА,
дәрігер-фтизиатр.

РАЗЪЯСНЯЕТ НАЛОГОВЫЙ КОМИТЕТ

Удержание подоходного налога с физических лиц у источника выплаты

Удержание подоходного налога с физических лиц у источника выплаты обязаны производить юридические и физические лица, которые осуществляют выплаты доходов физическим лицам за работу по трудовому договору подряда (найма) и других выплат за исключением выплат физическим лицам, зарегистрированным в качестве субъектов предпринимательской деятельности (по ним должны письменно сообщать о выплаченных суммах в налоговый орган по месту регистрации физического лица).

Таблица по удержанию подоходного налога с физических лиц в 2000 году.

Размер облагаемого налогом дохода	Ставки налога
1. до 130500	5%
2. от 130500 до 261000	-130500 10%+6525
3. от 261000 до 565500	-261000 20%+19575
4. от 565500 и выше	-565500 30%+80475

Примечание: Месячный расчетный показатель на 2000 год установлен Законом РК от 11 ноября 1999 года № 473-І ЗРК "О республиканском бюджете на 2000 год" в размере 725 тенге.

Годовой расчетный показатель – 8700 тенге. Физическое лицо имеет право на вычет в размере одного месячного расчетного показателя за каждый месяц, в котором получен доход, в течение налогового года на себя и на каждого члена семьи, состоящего на его иждивении.

К числу иждивенцев относятся члены семьи, которые проживают совместно и на средства работающего (налогоплательщика) и не имеют самостоятельных источников дохода, либо сумма дохода члена семьи в среднем за месяц не превышает одного месячного расчетного показателя.

Примечание. Семья – совместно проживающие и ведущие общее хозяйство супруги, дети и родители.

В число иждивенцев при предоставлении права на вычет из совокупного дохода не включаются лица, получающие стипендии и пенсии, другие лица, находящиеся на господдержании.

Вычет на иждивенцев предоставляется по месту основной работы налогоплательщика на основании справки исполнительного органа местной власти о составе семьи и количестве иждивенцев.

Справки принимаются во внимание при исчислении налога, начиная со срока удержания, следующего за их предоставлением.

У физических лиц, получающих доходы в денежной и натуральной форме от предприятий, учреждений, организаций или физических лиц, занимающихся предпринимательской деятельностью не по месту основной работы, уменьшение доходов на сумму установленного размера месячного расчетного показателя не производится.

Вычет месячного расчетного показателя применяется к доходу только одного налогоплательщика – члена семьи по их выбору.

Исчисление подоходного налога, удерживаемого у источника выплаты, производится равномерно (помесечно) в течение налогового года. Для равномерного исчисления подоходного налога, удерживаемого с физических лиц у источника выплаты, вводится использование показателей "коэффициент перерасчета" и "расчетная сумма годового облагаемого дохода".

Исчисление п/налога с физических лиц должно осуществляться с использованием этих показателей по таблице (Приложение 1).

Коэффициент перерасчета представляет собой отношение числа "12" (год – 12 месяцев) к числу, означающему количество месяцев, за которое определяется расчетная сумма облагаемого дохода и расчетная сумма подоходного налога с него, т.е. в январе – 12 (12/1), в феврале – 6 (12/2), в марте – 4 (12/3) и т.д.

Юридические и физические лица, удерживающие налог у источника выплаты, обязаны перечислять налог в бюджет одновременно с получением средств на выплату зарплаты в банках и других организациях, осуществляющих отдельные виды банковских операций, в других случаях – в течение 5 банковских дней после окончания месяца, в котором была произведена выплата.

Приложение 1

РАСЧЕТ

по равномерному исчислению подоходного налога с физических лиц, удерживаемого у источника выплаты.

Месяц налогового года	Сумма полученного дохода		Сумма обязательных отчислений в пенсионный фонд		Вычеты месячного расчетного показателя		Сумма облагаемого дохода факт. гр. 3-гр.5-гр.7	Коэффициент перерасчета	Расчетная сумма годового облагаемого дохода гр. 8 гр.9	Подоходный налог по ставкам с расч. годового дохода (по таблице)	Сумма подоходного налога		
	за текущий месяц	с начала года	за текущий месяц	с начала года	за текущий месяц	с начала года					с дохода за текущий период гр. 11/гр. 9	удержан в предыдущем периоде	подлежащий удержанию в текущем месяце гр. 12-гр.13
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Налоговый комитет по Нуринскому району.

МОЙ УЧИТЕЛЬ

ИЗ ПИСЕМ В РЕДАКЦИЮ

Калининская средняя школа села Черниговки вот уже несколько лет носит имя Рахима Сыздыковича Асубаева, всю свою жизнь посвятившего педагогической деятельности. Мы знаем и любим его как нашего дорогого учителя, хотя мало знаем о его жизни, о чем и хотелось бы рассказать подробнее.

Родился он в 1915 году в небольшом ауле Сары-Адыр Акмолинской области в семье крестьянина-бедняка. Девять лет было Рахиму, когда умер отец и он остался на попечение старшего брата Кадыра. После школы он продолжил учебу в Петропавловском педагогическом техникуме и уже тогда, будучи студентом, отличался активностью, участием во всех общественных мероприятиях техникума. За хорошую учебу, дисциплинированность его трижды премируют.

Свою трудовую деятельность после окончания техникума Рахим Сыздыкович начинает в 1936 году в Исаевской неполной средней школе с. Шакаман (ныне отделение Первое мая). Перед уходом на войну его переводят завучем школы. Затем забирают на фронт, где Р. Асубаев попадает в действующую армию рядовым артиллеристом противотанковых орудий. За боевые заслуги его награждают орденом Славы III степени и медалью "За отвагу". После тяжелых ранений он возвращается домой, где продолжает работу теперь уже в Калининской неполной средней школе директором.

В эти трудные военные годы Рахим Сыздыкович всегда впереди на слет учителей-отличников в город Карагану, избирают депутатом местного совета (1943 год), награждают Почетной грамотой Верховного Совета Казахской ССР (1945 год). Кроме всего прочего он является внештатным школьным инструктором по оказанию практической и методической помощи учителям начальных школ в населенных пунктах Уруктсай, им. Кирова, Кенес, Куаныш.

Посвящая себя делу воспитания молодого поколения, Рахим Сыздыкович продолжает углубленно повышать свои знания, а именно – поступает заочно в Карагандинский государственный университет им. В. Молотова, который заканчивает в 1954 году. Долгие годы он руководит педагогическим коллективом Калининской средней школы, в последнее время работая учителем родного языка и литературы. Все свои силы, знания и умения он отдает обучению детей, ведя занятия грамотно, своеобразно и интересно.

Рахим Сыздыкович и его супруга Элла Ивановна воспитали трех сыновей – Аскара, Эрика, Марата и пять дочерей – Зину, Розу, Дину, Людмилу и Галину. В данное время в селе Черниговка проживает лишь дочь Людмила.

Нельзя несколько слов не сказать об Элле Ивановне, которая рука об руку прожила с Рахимом Сыздыковичем долгие годы. Она была хранительницей родного очага, любящей женой и мамой, благодаря ее заботе и любви выросли и получили образование дети. Сама же Элла Ивановна всю жизнь проработала заведующей детским садом совхоза. Коллектив, который она возглавляла, был дружным не без ее участия. В моих воспоминаниях она осталась скромной, нежной, заботливой, добросердечной женщиной, с которой я начинала свою трудовую деятельность в должности воспитателя.

За долгие годы педагогической деятельности Рахима Сыздыковича из стен школы вышло не одно поколение учеников. Все выпускники вспоминают его, как опытного руководителя, грамотного и скромного педагога, знатока родного языка и литературы. Его уроки мы ждали с нетерпением. Мне всегда казалось, что с его приходом в классе становилось еще светлее. Хотя и прошло тридцать с лишним лет, его облик стоит перед глазами: стройный стан, доброе, красивое лицо, своеобразная манера ведения урока. Рахима Сыздыковича мы очень любили, старались быть похожими на него.

Именно поэтому школа названа именем нашего дорогого, любимого учителя – Рахима Сыздыковича Асубаева, и мы гордимся этим.

А. САУЛЕБЕКОВА,
заведующая районной библиотекой.

Погашение задолженности – необходимое условие стабильного энергоснабжения

В течение осенне-зимнего периода 1999-2000 гг. район в целом стабильно обеспечивался электроэнергией благодаря неплохому урожаю, выращенному нашими сельхозпроизводителями, которыми в октябре и была произведена предоплата в сумме 12,3 млн. тенге, согласно заключенному договору с ТЭК "Казахмыс". Средства последующих текущих платежей позволяли лишь рассчитываться с ОАО "Карагандинская РЭК" за транспортировку этой электроэнергии. В результате низких платежей на 1 марта 2000 года район полностью израсходовал все средства, собранные за электроэнергию, при этом долг населения с 1997 года составил 20 млн. тенге. Вот примерная картина платежей населения по населенным пунктам за последние два месяца:

Соналы	27000	—	—	23000	5000	22,0
Кызыл Жулдуз	600	—	—	800	631	21,1
Киевка	1070500	94980	8,8	1450000	173600	12,0

Согласно условиям акции "Льгота" потребителям (физическим лицам) представляется возможность до 1 апреля погасить имеющуюся задолженность за 1 квартал 2000 года по тарифу 4 тенге за 1 кВт/час. Оплата производится в отделениях сбербанка и почты. К тем абонентам, кто не погасит задолженность за 1 квартал, тариф, предусмотренный акцией "Льгота", применен не будет и перерасчет будет сделан по тарифу 5 тенге 58 тиын.

Также доводим до сведения, что с февраля введено положение, по которому абоненты, нарушившие правила пользования электроэнергией, несут затраты на подключение и плата при этом составляет при отключении счетчика – 192 тенге, от опоры – 850 тенге. За подключение к КТП организации, ранее отключенной, тариф на подключение составляет 105 тенге.

Задолженность по электроэнергии имеет и ряд организаций. Из числа организаций, финансируемых из республиканского бюджета:

- отдел юстиции – 26528 тенге;
- прокуратура – 53587 тенге;
- налоговый комитет – 8000 тенге;
- казначейство – 68000 тенге;
- территориальное управление МСХ РК – 48238 тенге;
- Организаций, финансируемых из областного бюджета:
- райакимат – 70875 тенге;
- райоо – 186575 тенге;
- архив – 23401 тенге;
- РОВД – 3280 тенге;
- СЭС – 2232 тенге.

Сельхозпроизводители:

- ТОО "Донской" – 111975 тенге;
- ТОО "Акниет" – 51911 тенге;
- ТОО "Деметра" – 193694 тенге;
- ТОО "Пржевальское" – 432721 тенге;
- АО "Изенды" – 1849850 тенге;
- ТОО "Сары Арка" – 99597 тенге.

В связи со сложившейся ситуацией областная энергопоставляющая организация ОАО "КРЭК" для сохранения стабильного энергообеспечения предьявляет району следующие условия:

- Потребители всех видов форм собственности, учреждения и физические лица обязаны погасить долги за электроэнергию за 1 квартал 2000 года до 1 апреля 2000 года.
- Для покупки электроэнергии ОАО "КРЭК" у энергопоставщика все потребители обязаны произвести предоплату в объеме электроэнергии, потребленной за февраль 2000 года.

Энергосбыт.

Населенный пункт	Январь			Февраль		
	потреблено кВт	оплачено кВт	%	потреблено кВт	оплачено кВт	%
Черниговка	129650	24410	19	110000	11870	10,7
Жараспай	76000	8611	11,3	69000	14375	21,0
Захаровка	35800	10549	29,5	26800	16810	62,7
Плаховка	4400	5429	123	9000	9845	109,0
Казгородок	116000	2988	2,5	170000	17684	10,4
Алғабас	27600	1948	7,0	30100	8883	29,5
Пржевальское	51600	2301	4,4	56500	15603	28,0
Донское	44200	18463	41,8	47000	9636	20,5
Тасуат	115600	34121	29,5	100600	21945	22,0
Щербакоское	119000	56177	47,2	116500	20513	18,0
Энтузиаст	95570	23089	24,1	86000	15606	18,1
Заречное	113100	36997	33	143800	17326	12,0
Шахтерское	120700	15608	13	153000	22124	14,5
Майоровка	183200	25852	14	175000	27178	15,5
Ивановка	40700	10658	26	37000	25795	70,0
Байтуган	126900	11791	9,2	121100	17708	14,6
Изенды	70800	3162	4,4	93000	13886	15,0
Карой	59600	5430	9,1	54000	23548	43,6
Жана-Курлус	8800	413	4,6	10600	2440	23,0
Амантау	18500	4122	22,0	15500	3622	23,3
Отд. 1 Мая	6600	150	2,2	7200	10278	143,0
Отд. Ондрус	5800	—	—	5800	1134	19,5
Кызыл-Шилк	1200	115	9,5	1200	382	32,0